

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (jäljempänä vanhuspalvelulaki) ja asiakasmaksulain muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Pidättekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Tärkeää huolehtia yhteisestä tulkinnasta sen suhteen, mitä yhteisessä käytössä olevilla tiloilla tarkoitetaan (viittaus aluehallintoviranomaisten toisistaan eriävät tulkinnat). Teknistä valvontaa ei tule sallia asiakkaan henkilökohtaisessa asuinhuoneistossa tai saniteettitiloissa, mutta tekninen valvonta tulee mahdollistaa esimerkiksi asumisyksikön käytävillä, ruokailutiloissa, yhteisessä olohuoneessa ja vastaavissa tiloissa.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia (palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää, miksi asiakkaalta pitäisi pyytää suostumus ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

On paljon ikäihmisiä, jotka eivät eläessään ole käyttäneet älylaitteita eivätkä niitä halua elämänä viimehetkillä käyttää. Pakkoa ei tähän voi olla.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

- ☒ Kyllä
☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisten tilojen käsitteestä tulee olla kaikilla toimijoilla yhtäläinen näkemys, myös valvovilla viranomaisilla. Tekninen valvonta tulee mahdollistaa mm. asumisyksikön käytävillä, ruokailutiloissa, yhteisessä olohuoneessa ja vastaavissa tiloissa. Teknisellä valvonnalla on merkittävä vaikutus niin asiakasturvallisuuteen kuin henkilöstön turvallisuuteen. Mikäli teknistä valvontaa toteutetaan tallentavana, tulee säätää tallenteiden säilytyksestä ja säilytysajoista.

Jos ei, voitte esittää, miksi teknisestä valvonnasta ei pitäisi säätää ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Missä tilanteissa katsotte, että toimintayksikössä olisi tarpeen käyttää tallentavaa kameravalvontaa? Millainen prosessi liittyy tallentavan kameravalvonnan käyttämiseen

Esimerkiksi asumisyksiköissä, joissa haastavasti käyttäytyviä asiakkaita. Tallentavan kameravalvonnan avulla olisi mahdollista arvioida jälkikäteen esimerkiksi vaaratapahtumiin johtaneita syitä ja näin löytää keinoja ennaltaehkäistä vastaavien tapahtumista jatkossa. Tallentavan kameravalvonnan osalta tulee kuitenkin säätää tallenteiden säilytyksestä ja säilytysajoista.

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

- ☒ Kyllä
☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Merkittävä osa asiakkaista pystyy hyödyntämään teknologiaa osana palvelukokonaisuuttaan ja arvioinnin systemaattisuus voisi lisätä teknologian hyödyntämistä myös sosiaalipalveluissa.

Jos ei, voitte esittää, miksi arviointivelvollisuudesta ei tulisi säätää.

Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää, miksi ei tulisi säätää ehdotetulla tavalla.

Turvapuhelin mahdollistaa monen kotihoidonpiirissä olevan asumisen kotona, ei suinkaan ole vapaaehtoinen laite. Maksua ei tule periä kotihoidonpiirissä olevilta.

Pidättekö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Ehdottomasti kyllä. Asiaa ei voi jättää palveluntuottajien ratkaistavaksi. Ikäihmisten hoivassa tarvitaan hoivaavia käsiä ei tekoälyä ja robotteja.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Maximirajaksi pitää laittaa 0.

Pidätekö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyllä, tätä mitoitusta ei voi alittaa. Ympärivuorokautiseen hoivaan päästessään, ihmiset ovat niin heikossa kunnossa, että pienemmällä mitoituksella ei voida taata inhimillistä hoivaa ja elämän viimeisiä hetkiä.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, mitä tehtäviä ne olisivat ja millä teknologialla henkilöstötarvetta voitaisiin vähentää?

Ihminen tarvitsee ihmistä ja sosiaalisia kohtaamisia. Tekoäly ja robotit eivät voi niitä korvata.

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

☐ Kyllä

☒ Ei

Voitte esittää teknologiainvestointeihin liittyviä näkökohtia.

Mikäli teknologiaa ei voida huomioida myös siten, että mitoitus 0,6 voidaan alittaa, ei välttämättä ole osoitettavissa sellaisia säästöjä, jotka kannustaisivat investoimaan teknologiaan merkittävällä tavalla. Teknologian ja tekoälyn hyödyntämisen potentiaali on niin valtava, ettei ole tarkoituksenmukaista lainsäädännössä lukittautua mihinkään tiettyyn numeraaliseen arvoon, esimerkiksi henkilöstömitoituksessa.

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.